การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี

สินาด ตรีวรรณไชย

คณะเศรษฐศาสตร์ ม.สงขลานครินทร์

“นโยบายสาธารณะและการมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ”
30 กันยายน 2565
ห้องประชุม 1402 ชั้น 14 สถาบันนโยบายสาธารณะ ม.สงขลานครินทร์

ที่มาและความสำคัญของการศึกษากรณีจะนะ*

โครงการเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ อ.จะนะ จ.สงขลา**

- การก่อสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึก ทั้งท่าเทียบเรือคอนเทนเนอร์ ท่าเทียบเรือก๊าซธรรมชาติเหลวและน้ำมันสำเร็จรูป
- การสร้างโรงไฟฟ้า
- สวนอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหนักต่าง ๆ เช่น กังหันลมและเครื่องกำเนิดไฟฟ้า หัวรถจักรและแคร่ขนตู้สินค้า ตลอดจนเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ
- เอกสารผลการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (26 หน้า) ได้อ้างถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมเพียงหน้าเดียวว่า โครงการนี้จะสร้างงานขึ้น 100,000 อัตรา โดยไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนสนับสนุน
- “อภิมหาโครงการ” อย่างเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจะนะ ต้องการการศึกษาผลกระทบในภาพรวมแบบยุทธศาสตร์หรือ SEA

* ‘นิคมอุตสาหกรรมจะนะ’ มีที่มาอย่างไร ทำไมประชาชนถึงต้องออกมาประท้วง?”, The MATTER. Website: https://thematter.co/brief/130811/130811

** ที่มา:เสาวรัจ รัตนคำฟู (TDRI)

ครม.อนุมัติงบกว่า 28 ลบ. เดินหน้าประเมิน SEA แผนแม่บทพัฒนาสงขลาและปัตตานี สร้างสมดุลการพัฒนาเมืองต้นแบบชายแดนใต้

- งบประมาณจำนวน 28.22 ล้านบาท
- โครงการการจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) สำหรับแผนแม่บทการพัฒนาเชิงพื้นที่ของจังหวัดสงขลาและปัตตานี
- ใช้งบประมาณผูกพันข้ามปี พ.ศ. 2565 – 2567 โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้ใช้จ่ายจากงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 14.11 ล้านบาท ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2567 ให้ สศช.จัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป
- วัตถุประสงค์
  - เพื่อพัฒนาแผนแม่บทให้มีความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ คำนึงถึงความสมดุลของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- เป้าหมายดำเนิน
  - การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในทุกขั้นตอนอย่างน้อย 8 ครั้ง (40 เวที) และมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนอย่างน้อย 3,000 คน
  - สร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ผ่านการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมการสร้างการรับรู้ในรูปแบบต่าง ๆ
- กรอบระยะเวลาดำเนินการโครงการ 18 เดือน

ความเป็นมาของ SEA

แผนพัฒนา

ผลกระทบ

- เศรษฐกิจ
- สิ่งแวดล้อม
- สุขภาพ
- สังคม

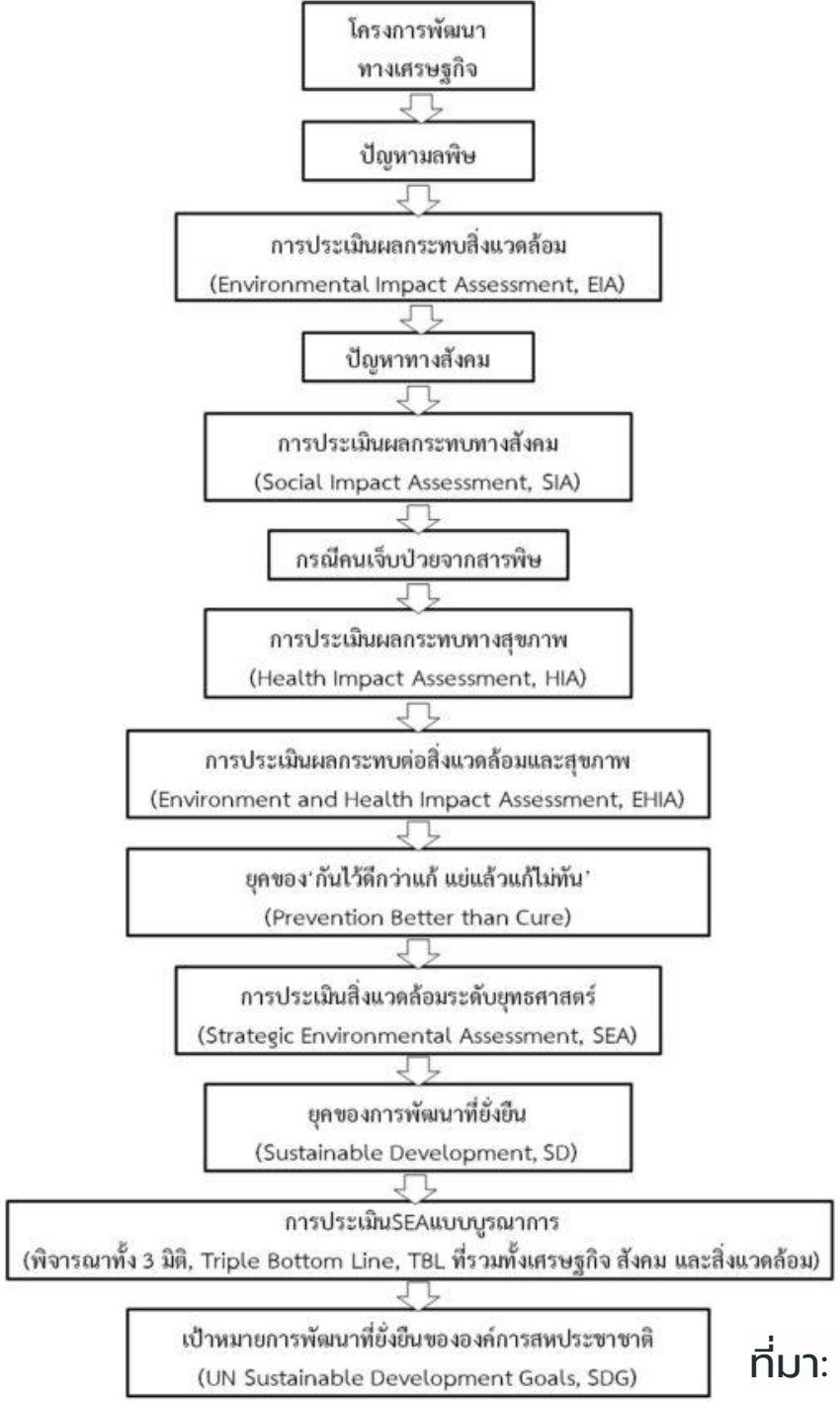

ที่มา: ธงชัย และ ขวัญชนก (2564)

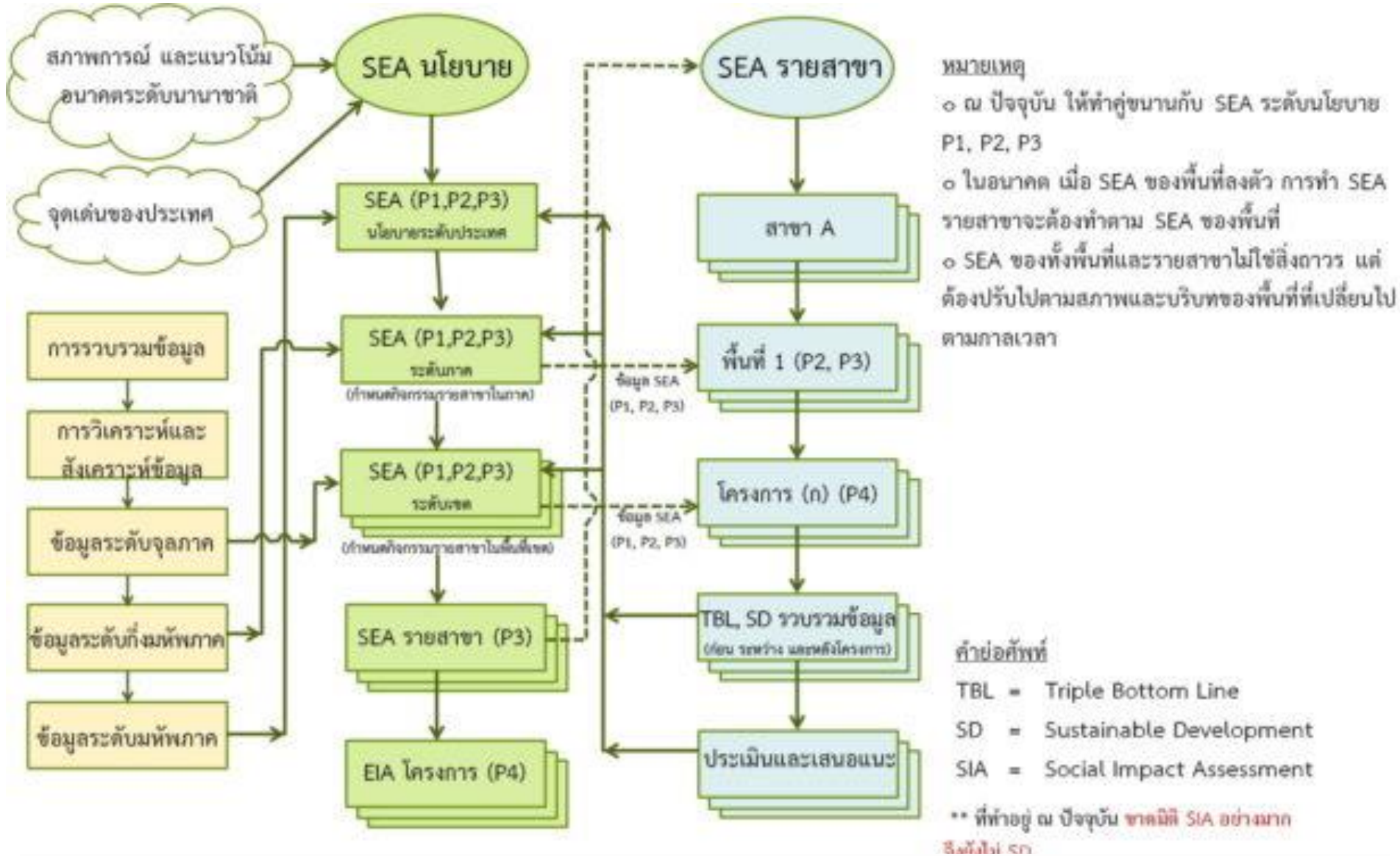

ที่มา: แนวคิดของการทำ SEA ระดับนโยบาย ระดับพื้นที่ และรายสาขา โดยบูรณาการกันและใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน, ธงชัย พรรณสวัสดิ์ ต.ค. 2563

แนวทางการจัดทำ SEA ของสภาพัฒน์

ระดับการใช้ SEA / EIA

ที่มา: สภาพัฒน์

ขั้นตอนการจัดทำ SEA

1. การกลั่นกรอง

เป็นการพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องทำ SEA หรือไม่ โดยพิจารณาจาก

- เป็นประเภทของแผนหรือแผนงานที่ ร่าง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พ.ศ. .... กำหนด
- เป็นแผนหรือแผนงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง มีผู้มีส่วนได้เสียเป็นจำนวนมากและอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือต่อต้าน

2. การกำหนดขอบเขต การมีส่วนร่วม

- การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงาน และการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- การระบุขอบเขตเชิงพื้นที่และระยะเวลา
- การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนของการพัฒนา
- การกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์
- การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัด
- การประเมินข้อมูลฐาน
- การกำหนดทางเลือกการพัฒนาเบื้องต้น
- การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร
- การจัดทำและเสนอรายงานการกำหนดขอบเขต

3. การพัฒนาและการประเมินทางเลือก

- การพัฒนาทางเลือก ประกอบด้วย
  - การหาสภาพตามปกติ
  - การพิจารณาความจำเป็นของทางเลือก
  - การพิจารณาทางเลือกไม่ดำเนินงาน
  - การพัฒนาทางเลือกต่างๆ
- การประเมินทางเลือก ประกอบด้วย
  - การประเมินผลกระทบที่เกิดจากทางเลือกต่างๆ
  - การพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ

4. การกำหนดมาตรการเพื่อความยั่งยืน การมีส่วนร่วม

เพื่อเป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานที่ช่วยให้ประเด็นยุทธศาสตร์บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยพิจารณาให้ครอบคลุมทั้ง มาตรการส่งเสริม มาตรการหลีกเลี่ยง และ มาตรการลดหรือบรรเทา

5. การจัดทำรายงาน SEA การมีส่วนร่วม

- การจัดทำรายงานวิชาการ เพื่อสรุปผลการจัดทำ SEA ที่ดำเนินงานมาทุกขั้นตอน
- การจัดทำรายงานฉบับประชาชน เพื่อใช้สื่อสาร ให้ข้อมูล และชี้แจงต่อผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเน้นสรุปประเด็นสำคัญและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

6. การควบคุมคุณภาพของกระบวนการ SEA

เพื่อให้ SEA มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอน

7. การติดตาม ตรวจสอบ/ และประเมินผล

- การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล จะดำเนินการใน 2 ระดับ โดย การติดตามของหน่วยงานเจ้าของแผนหรือแผนงาน และการติดตามของ คณะกรรมการพัฒนาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (กสย.)
  - การติดตามโดยหน่วยงานเจ้าของแผนหรือแผนงาน เป็นการติดตามและประเมินผลการบรรลุผลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของการดำเนินงานตามแผนหรือแผนงาน
  - การติดตามโดย กสย. เป็นการติดตามและประเมินผลว่า ได้มีการบูรณาการผลจากการจัดทำ SEA เข้าสู่แผนหรือแผนงานหรือไม่ ตลอดจนรวบรวมและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค รวมถึงข้อจำกัดต่างๆ

หมายเหตุ

การมีส่วนร่วม คือ ขั้นตอนที่บุคคล/ หน่วยงานเข้ามามีส่วนในกระบวนการตัดสินใจ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมไปถึงข้อห่วงกังวลจากผู้มีส่วนได้เสีย โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถปรับเปลี่ยนได้แล้วแต่ความเหมาะสม

ขั้นตอน การตรวจสอบและติดตาม SEA

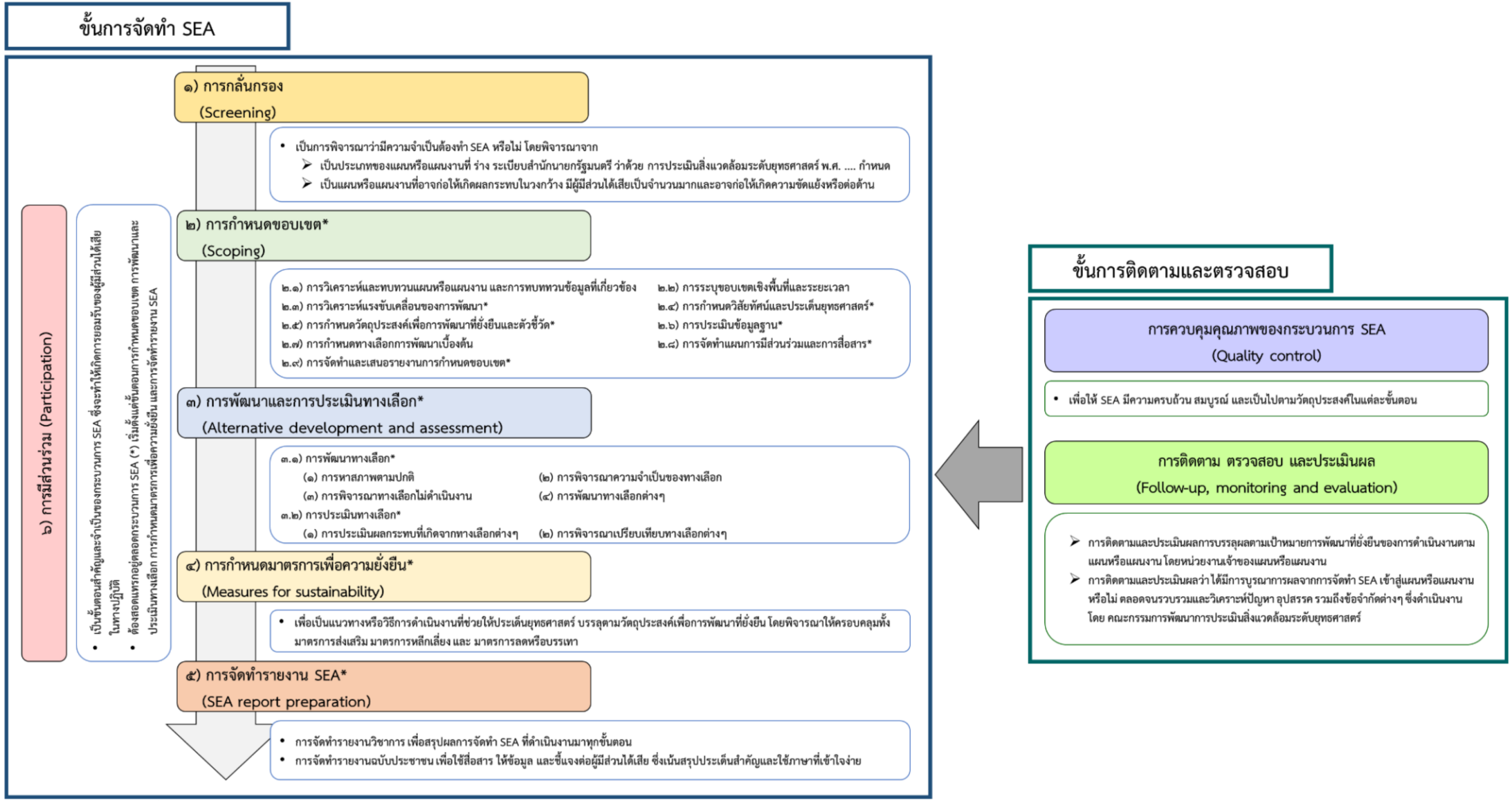

* การมีส่วนร่วม คือ ขั้นตอนที่บุคคล/ หน่วยงานเข้ามามีส่วนในกระบวนการตัดสินใจโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมไปถึงข้อห่วงกังวลจาก ผู้มีส่วนได้เสีย โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมสามารถปรับเปลี่ยนได้แล้วแต่ความเหมาะสม

ที่มา: สศช. (๒๕๖๒)

รูปที่ ๓-๑ ขั้นตอนหลักของกระบวนการ SEA

ขั้นตอน SEA เริ่มต้นที่สำคัญ และ การมีส่วนร่วมของประชาชน

๒) การกำหนดขอบเขต (Scoping)

๒.๑) การวิเคราะห์และทบทวนแผนหรือแผนงานและการทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
๒.๒) การระบุขอบเขตเชิงพื้นที่และระยะเวลา
๒.๓) การวิเคราะห์แรงขับเคลื่อนของการพัฒนา*
๒.๔) การกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์*
(1) การกำหนดวิสัยทัศน์
(2) การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์
๒.๕) การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัด*
(1) การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
(2) การกำหนดตัวชี้วัด
๒.๖) การประเมินข้อมูลฐาน*
๒.๗) การกำหนดทางเลือกการพัฒนาเบื้องต้น
๒.๘) การจัดทำแผนการมีส่วนร่วมและการสื่อสาร*
๒.๙) การจัดทำและเสนอรายงานการกำหนดขอบเขต*

ขั้นตอน SEA เริ่มต้นที่สำคัญ และ การมีส่วนร่วมของประชาชน

๓) การพัฒนาและการประเมินทางเลือก (Alternatives development and assessment)

๓.๑) การพัฒนาทางเลือก*

(๑) การหาสภาพตามปกติ

(๒) การพิจารณาความจำเป็นของทางเลือก

(๓) การพิจารณาทางเลือกไม่ดำเนินงาน

(๔) การพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ

๓.๒) การประเมินทางเลือก*

(๑) การประเมินผลกระทบที่เกิดจากทางเลือกต่าง ๆ

(๒) การพิจารณาเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ

ตัวอย่างรายงาน SEA: 9 ใน 19 รายงานศึกษา SEA เป็นเรื่องการจัดการน้ำและลุ่มน้ำ

ลำดับ	ชื่อ	ปี	หน่วยงานเจ้าของแผน	ที่ปรึกษา
1	โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก	2563	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	บริษัท เซ้าท์อีสท์เอเชียเทคโนโลยี่ จำกัด
				บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด
				บริษัท ดีไว พลัส จำกัด
2	โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พื้นที่ลุ่มน้ำสะแกกรัง	2563	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	บริษัท มหานคร คอนซัลแตนท์ จำกัด
				บริษัท อินโนเวชั่น คอนซัลแตนท์ จำกัด
3	โครงการศึกษาเพื่อการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ โครงการพัฒนาน้ำต้นทุนลุ่มน้ำปราจีนบุรี - บางปะกง	2563	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	มหาวิทยาลัยมหิดล
4	โครงการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน	2563	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พื้นที่ลุ่มน้ำมูล	2563	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	บริษัท ซิกม่า ไฮโดร คอนซัลแตนท์ จำกัด
				มหาวิทยาลัยขอนแก่น
				บริษัท เอส เอ็น ที คอนซัลแตนท์ จำกัด
6	โครงการศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ พื้นที่ลุ่มน้ำชี	2563	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	บริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด
				บริษัท ครีเอทีฟ เทคโนโลยี จำกัด
7	SEA of the Rayong Provincial Development Plan	2562	National Economic and Social Development Council	International Centre for Environmental Management
8	การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ แผนการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี	2560	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
9	โครงการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์การจัดการระบบนิเวศชายฝั่งทะเลอันดามัน	2558	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บริษัท เซ้าท์เทอร์น สตัดดี้ จำกัด
10	โครงการระบบเครือข่ายน้ำในพื้นที่วิกฤตน้ำ 19 พื้นที่ เพื่อทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (Feasibility Study: FS) ศึกษาการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Stratrgic Environmental Assessment: SEA) ในระดับลุ่มน้ำโขง ชี มูล	2556	กรมทรัพยากรน้ำ	บริษัท เซ้าท์อีสท์เอเชียเทคโนโลยี่ จำกัด
				บริษัท พิสุทธิ์ เทคโนโลยี จำกัด
				บริษัท โปรเกรส เทคโนโลยี คอนซัลแท็นส์ จำกัด
				บริษัท ธารา คอนซัลแตนท์ จำกัด
				บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด
				บริษัท โลตัสพาร์ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด
				บริษัท โลตัส คอนซัลแตนท์ จำกัด
				บริษัท ดีไว พลัส จำกัด

11	โครงการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ลุ่มน้ำท่าจีน เพื่อพัฒนาทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน	2554	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บริษัท เทคนิคสิ่งแวดล้อม ไทย จำกัด
12	โครงการศึกษาความเป็นไปได้การจัดตั้งอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้น ระยะที่ 1	2554	สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย	บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด
				บริษัท โกลเด้น แพลน จำกัด
				บริษัท อิมเมจ พลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด
13	การศึกษาและประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โครงการพัฒนาเหมืองแร่โปแตช	2553	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
14	การบริหารจัดการลุ่มน้ำยมโดยกระบวนการ SEA (Strategic Environmental Assessment)	2550	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	นายบัณฑูร เศรษฐศิโรตม และคณะ
15	โครงการประเมินศักยภาพสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ กรณีศึกษาในพื้นที่ 5 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคใต้ (สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต)	2550	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ศูนย์วิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม บางเขน คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16	โครงการการเพิ่มศักยภาพและการวางยุทธศาสตร์ประเทศไทยในการดำเนินโครงการ CDM	2548	สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	ท่านผู้หญิง ดร.สุธาวัลย์ เสถียรไทย และคณะ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
17	โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ การศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดระยอง	2541	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บริษัท เอสจีเอส เอนไวรอเมนทอล เซอวิสเซส จำกัด
18	โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ การศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดชลบุรี	2541	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บริษัท เอสจีเอส เอนไวรอเมนทอล เซอวิสเซส จำกัด
19	โครงการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ การศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดแผนการใช้ที่ดินในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จังหวัดฉะเชิงเทรา	2541	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	บริษัท เอสจีเอส เอนไวรอเมนทอล เซอวิสเซส จำกัด

ตัวอย่างรายงาน SEA

รูปที่ 4.1-1 เป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) และยุทธศาสตร์อื่นๆ ภายใต้วิสัยทัศน์ของการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกง "ทรัพยากรน้ำมั่นคง ทุกภาคส่วนเข้าถึงการใช้อย่างสมดุล เสริมสร้างรายได้และรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน"

ตัวอย่างรายงาน SEA

1) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน
   - 1.1 ทางเลือกที่ 1 ทางเลือกที่ไม่ดำเนินงานหรือปล่อยให้เป็นไปตามปกติ (Business as Usual or Zero Alternative/No Action)
   - 1.2 ทางเลือกที่ 2 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตรพื้นถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
   - 1.3 ทางเลือกที่ 3 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและบริหารจัดการพื้นที่ต้นน้ำ
   - 1.4 ทางเลือกที่ 4 การพัฒนาน้ำต้นทุนเต็มศักยภาพของพื้นที่ลุ่มน้ำ
2) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนกลาง
   - 2.1 ทางเลือกที่ 1 ทางเลือกที่ไม่ดำเนินงานหรือปล่อยให้เป็นไปตามปกติ (Business as Usual or Zero Alternative/No Action)
   - 2.2 ทางเลือกที่ 2 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรมขนาดเล็ก
   - 2.3 ทางเลือกที่ 3 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชนเมืองและเขตเศรษฐกิจ
3) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนปลาย
   - 3.1 ทางเลือกที่ 1 ทางเลือกที่ไม่ดำเนินงานหรือปล่อยให้เป็นไปตามปกติ (Business as Usual or Zero Alternative/No Action)
   - 3.2 ทางเลือกที่ 2 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตรมูลค่าสูงและอุตสาหกรรม
   - 3.3 ทางเลือกที่ 3 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชนเมืองและเขตเศรษฐกิจ

ผลการประเมินทางเลือกการพัฒนาลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกงสรุปได้ว่า**พื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนกำหนดการพัฒนาตามทางเลือกที่ 2 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตรพื้นถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เพียงพอกับความต้องการของภาคประชาสังคมและตามรูปแบบระบบการเพาะปลูกพืชปัจจุบันร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วน**พื้นที่ลุ่มน้ำตอนกลาง และพื้นที่ลุ่มน้ำตอนปลายกำหนดการพัฒนาตามทางเลือกที่ 3 การพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชนเมืองและเขตเศรษฐกิจ** เป็นการพัฒนาเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชนเมืองและเขตเศรษฐกิจเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของภาคประชาสังคมในพื้นที่ลุ่มน้ำให้ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มสูงกว่าค่าเฉลี่ยในระดับประเทศ พร้อมทั้งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของพื้นที่ลุ่มน้ำฯ หากพิจารณาภาพรวมของพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกงให้ครอบคลุมทุกส่วนของพื้นที่ลุ่มน้ำจำเป็นต้องดำเนินการกำหนดการพัฒนาแบบผสมผสานในทุกส่วนของพื้นที่ลุ่มน้ำดังรูปที่ 10.1-1 ดังสรุปได้ว่า **ภาพรวมของการพัฒนาลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกงแบบบูรณาการจะเป็นการพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อการอุปโภค-บริโภค การเกษตรพื้นถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ตามทางเลือกที่ 2-พื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน) พร้อมทั้งจะต้องพัฒนาน้ำต้นทุนเพื่อรองรับการเติบโตของชุมชนเมืองและเขตเศรษฐกิจ (ตามทางเลือกที่ 3-พื้นที่ลุ่มน้ำตอนกลางและพื้นที่ลุ่มน้ำตอนปลาย)**

ตัวอย่างรายงาน SEA

3 ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ สำหรับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าภาคใต้

ทางเลือกที่ 1 กรณีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นกรณีฐาน และการอนุรักษ์พลังงานตามแผนของรัฐ ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี 2564 ภาคใต้มีการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนประมาณร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือ ยังต้องพึ่งพาโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่

ทางเลือกที่ 2 กรณีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นกรณีสูง และการอนุรักษ์พลังงานตามแผนของรัฐ โดยยังไม่เพิ่มเป้าหมายอนุรักษ์พลังงาน ตามการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลการวิเคราะห์พบว่า ในปี 2564 ภาคใต้มีการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนได้บางส่วน จึงยังต้องพึ่งพาโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ในส่วนที่เหลือ

ทางเลือกที่ 3 กรณีที่จำเป็นต้องมีโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่แห่งใหม่ในภาคใต้ในปี 2564 ที่ใช้เชื้อเพลิงถ่านหินนำเข้า หรือแก๊สธรรมชาติเหลวนำเข้า (LNG) พบว่า จะมีความจำเป็นภายใต้เงื่อนไขที่ไม่ปกติ ก็คือไม่มีการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน และไม่คำนึงถึงสายส่งไฟฟ้าจากภาคกลาง และสายส่งกับประเทศมาเลเซียที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งต้องมีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มจากกรณีสูงขึ้นไปอีก 500 เมกะวัตต์ภายในปี 2564 จึงจะมีความจำเป็นต้องสร้างโรงไฟฟ้าขนาด 800 เมกะวัตต์หนึ่งโรง

การวิเคราะห์ทางเลือกอื่นๆ เมื่อวิเคราะห์ทางเลือกแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าภาคใต้ในกรณีอื่นๆ ทั้งกรณีที่เพิ่มการอนุรักษ์พลังงาน ให้เทียบเคียงกับประเทศชั้นนำในเอเชีย รวมทั้งกรณีการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นในกรณีต่ำ พบว่า ภาคใต้จะยิ่งพึ่งพาโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่น้อยลงกว่าทางเลือกที่ 1 และสามารถบรรลุการพึ่งตนเองด้วยพลังงานหมุนเวียนในภาคใต้ได้เร็วกว่าปี 2574

ตัวอย่างรายงาน SEA: โครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้

การกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพลังงานไฟฟ้าภาคใต้

“การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าภาคใต้ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงและสามารถรองรับความต้องการไฟฟ้าในระยะยาวของภาคใต้ ได้รับการยอมรับจากประชาชนและมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและทรัพยากรของภาคใต้”

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของภาคใต้ต้องก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจในระดับต่าง ๆ ของภาคใต้ ส่งเสริมการจ้างแรงงานจากประชาชนในพื้นที่ และสามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งราคาค่าไฟฟ้าที่มีความเหมาะสม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของภาคใต้ต้องใช้เชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน โดยกระบวนการต่าง ๆ ของการผลิตพลังงานไฟฟ้าต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของภาคใต้ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ภาคใต้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาพลังงานไฟฟ้าของภาคใต้ต้องมีความมั่นคง มีเสถียรภาพ สามารถรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าของภาคใต้ในปัจจุบันและอนาคต ใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการผลิตพลังงานไฟฟ้าและบำบัดมลพิษ

ตัวอย่างรายงาน SEA: โครงการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์สำหรับพื้นที่ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้

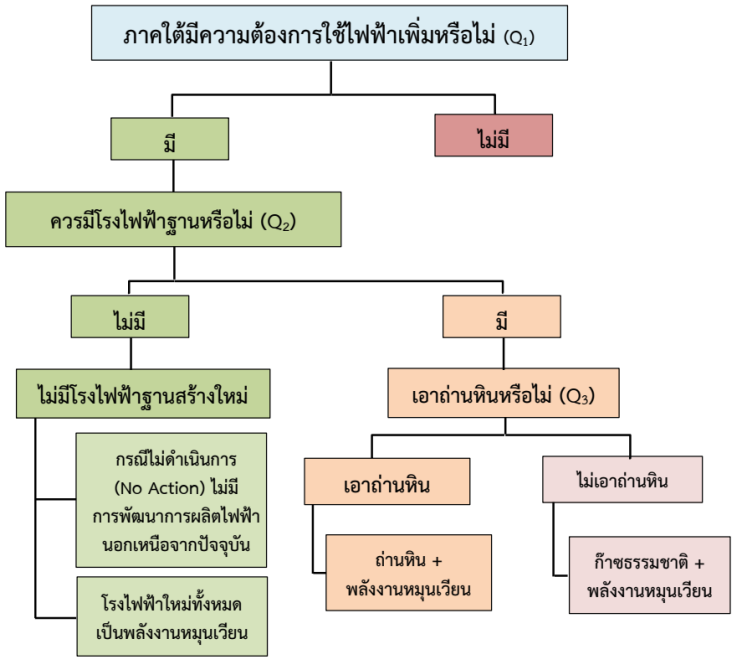

ตารางที่ 14 การจัดลำดับของทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์

ทางเลือก	ค่าคะแนนสุทธิ	ลำดับ
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 4.2 มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐานหรือโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ (สัดส่วนร้อยละ 60) และผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย ชีวมวล แสงอาทิตย์ ก๊าซชีวภาพ ลม น้ำ และขยะ (สัดส่วนร้อยละ 40)	0.599	1
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 3.2 ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย ชีวมวล แสงอาทิตย์ ก๊าซชีวภาพ ลม น้ำ และขยะ (สัดส่วนร้อยละ 60) และมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐานหรือโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ (สัดส่วนร้อยละ 40)	0.570	2
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 2 ไม่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐาน (โรงไฟฟ้าขนาดใหญ่) โดยผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด	0.569	3
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 4.3 มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐานหรือโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงก๊าซธรรมชาติ (สัดส่วนร้อยละ 40) เชื้อเพลิงถ่านหิน (สัดส่วนร้อยละ 40) และผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย ชีวมวล แสงอาทิตย์ ก๊าซชีวภาพ ลม น้ำ และขยะ (สัดส่วนร้อยละ 20)	0.550	4
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 3.1 ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย ชีวมวล แสงอาทิตย์ ก๊าซชีวภาพ ลม น้ำ และขยะ (สัดส่วนร้อยละ 60) และมีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐานหรือโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงถ่านหิน (สัดส่วนร้อยละ 40)	0.485	5
ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่ 4.1 มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าฐานหรือโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่ใช้เชื้อเพลิงถ่านหิน (สัดส่วนร้อยละ 60) และ ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย ชีวมวล แสงอาทิตย์ ก๊าซชีวภาพ ลม น้ำ และขยะ (สัดส่วนร้อยละ 40)	0.465	6

Today Exercise:

- การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและตัวชี้วัด*
  - (1) การกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
  - (2) การกำหนดตัวชี้วัด

- การประเมินข้อมูลฐาน*
  - ข้อมูลจากการสำรวจเศรษฐกิจครัวเรือนเบื้องต้น (แสดงในวันบรรยาย)

- การพัฒนาทางเลือก*
  - ตัวอย่างฉากทัศน์การพัฒนาการผลิตเกี่ยวกับนกเขาและอาชีพต่อเนื่อง
  - ฉากทัศน์การพัฒนาจังหวัดสงขลา ?

Songkhla-Pattani SEA

Join at:
vevox.app

ID:
101-277-726

ภาพที่ 1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2.5 ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด (Common Indicators) ชุดใหม่ ประกอบด้วย ตัวชี้วัดในแต่ละมิติดังนี้

(1) มิติการพัฒนาคน (People)

(1.1) ร้อยละของประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน (ร้อยละ)
(1.2) ร้อยละของทารกแรกเกิดที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (ร้อยละทารกเกิดมีชีพ)
(1.3) ร้อยละของประชากรที่เจ็บป่วยที่เป็นผู้ป่วยใน (ร้อยละ)
(1.4) อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ (คน/แพทย์)
(1.5) อัตราการเข้าเรียนรวมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา (ร้อยละ)
(1.6) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยประชากรไทย อายุ 15-39 ปี (ปี)
(1.7) ค่าเฉลี่ยคะแนน O-net มัธยมศึกษาตอนปลาย (คะแนน)

(2) มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity)

(2.1) อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัด (ร้อยละ)
(2.2) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ร้อยละ)
(2.3) อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)
(2.4) อัตราส่วนหนี้เฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (เท่า)
(2.5) ผลิตภาพแรงงาน (บาท/คน)
(2.6) สัดส่วนปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือนต่อประชากร (kw-ชั่วโมง/คน)
(2.7) สัดส่วนปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมต่อ GPP ภาคอุตสาหกรรม (ลิตร/ล้านบาท)
(2.8) ร้อยละผู้อยู่ในระบบประกันสังคมต่อกำลังแรงงาน (ร้อยละ)
(2.9) ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง (ร้อยละ)
(2.10) ร้อยละของหมู่บ้านที่ถนนสายหลักใช้การได้ตลอดปี (ร้อยละ)
(2.11) สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้

(3) มิติสิ่งแวดล้อม (Planet)

(3.1) อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด (ร้อยละ)
(3.2) สัดส่วนปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้องต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ร้อยละ)
(3.3) ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา (ร้อยละ)
(3.4) ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย (ร้อยละ)
(3.5) ร้อยละของประชากรที่ประสบภัยแล้ง (ร้อยละ)

(4) มิติสันติภาพและยุติธรรม (Peace)

(4.1) การแจ้งความคดีชีวิต ร่างกาย เพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (ต่อแสนคน)
(4.2) จำนวนของประชากรในเรือนจำ (ต่อแสนคน)
(4.3) จำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ต่อแสนคน)
(4.4) อัตราการฆ่าตัวตาย (ต่อแสนคน)
(4.5) จำนวนผู้ถูกกักขังที่รอการพิพากษาในสัดส่วนของประชากรในเรือนจำ (ร้อยละ)

(5) มิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership)

(5.1) ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเตอร์เน็ต (ร้อยละ)
(5.2) ร้อยละของภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้ต่อรายได้รวมที่ไม่รวมเงินอุดหนุนและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ร้อยละ)
(5.3) ความสามารถในการเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัด (ร้อยละ)
(5.4) สัดส่วนองค์กรชุมชนต่อประชากรแสนคน (แห่ง/แสนคน)

ฉากทัศน์เส้นทางเศรษฐกิจนกเขาชวา (ThaiPBS)

ฉากทัศน์เส้นทางเศรษฐกิจนกเขาชวา (ThaiPBS)

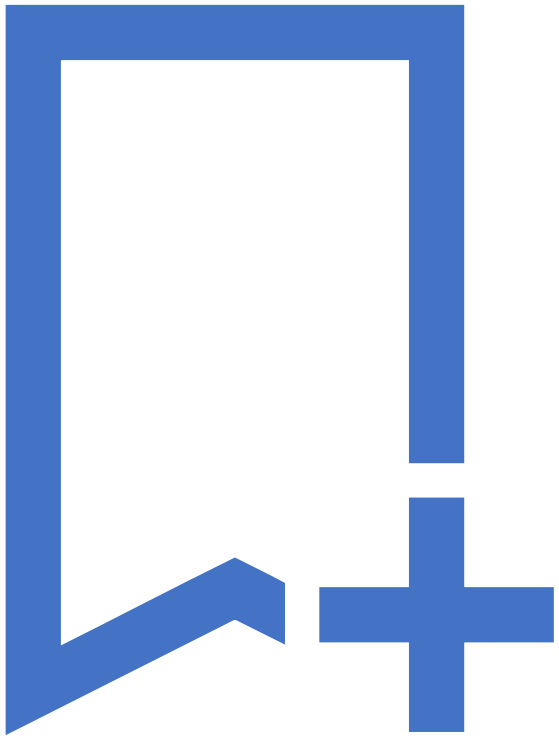

ภาคผนวก

Link รวบรวมและแนะนำเอกสาร
เกี่ยวกับ SEA ในประเทศไทย

bit.ly/thailandsea